

Prostovoljci v jezikovnem izobraževanju priseljencev

Priseljenci in priseljenke se učijo jezika države sprejema iz najrazličnejših razlogov. Znanje jezika jim odpira možnosti za zaposlitev ter dostop do izobraževalnih in drugih storitev, olajša pa jim tudi navezovanje stikov in vključevanje v lokalno skupnost. Za uspešno učenje jezika so potrebni kombinacija **kakovostnega poučevanja jezika** v izobraževalnih programih, ki so v skladu z jezikovnimi potrebami in cilji priseljencev in priseljenk, in **vodene pomoči pri utrjevanju jezikovnega znanja** ter **čim več priložnosti za jezikovno rabo** v različnih življenjskih situacijah.

Raziskave na Nizozemskem so pokazale, da prostovoljke in prostovoljci prinašajo dodano vrednost v jezikovnem izobraževanju priseljencev in priseljenk: prispevajo k širjenju njihove jezikovne zmožnosti, zmanjšanju njihove družbene izolacije in k njihovi dejavnejši družbeni udeležbi.

Model VIME

Učenje jezika je najbolj učinkovito, kadar imajo priseljenci in priseljenke dostop do čim bolj raznolikih dejavnosti na različnih področjih učenja, pri čemer je treba izhajati iz njihovih sporazumevalnih potreb in ciljev. Ta področja vključujejo **formalno učenje**, ki ga izvajajo poklicni učitelji in učiteljice, ter **neformalno učenje** in področje **družbenega vključevanja (informalno učenje)**, kjer imajo osrednjo vlogo prostovoljke in prostovoljci, ki priseljenkam in priseljencem odpirajo možnosti in zagotavljajo priložnosti za stik z jezikom zunaj tradicionalne učilnice ter jih spodbujajo k rabi naučenega.

Delo s prostovoljci

Učinkovita koordinacija

Za uspešno vključevanje prostovoljk in prostovoljcev v jezikovno izobraževanje odraslih priseljencev in priseljenk je po našem mnenju v veliki meri odgovoren usposobljen koordinator oz. koordinatorica, kot imenujemo osebo, ki povezuje prostovoljke in prostovoljce z učenci se, skrbi za njihovo strokovno usposabljanje, koordinira njihovo delo ter skrbi za ustrezno obveščanje zunanjih deležnikov.

Koordinatorica Tina o pomenu svojega dela: »Zelo dragoceni so supervizijski sestanki in delavnice ter mentorski sestanki, ki jih organiziramo za prostovoljce. Z njimi sem tudi v rednem stiku, poročajo mi o učnem procesu, jaz pa jih obveščam o aktualnih zadevah. To se mi zdi zelo pomembno.«

Štiri ključne prostovoljske vloge

Predstavljamo vam štiri ključne vloge, ki smo jih na podlagi raziskave prepoznali in opredelili v projektu VIME. Prav od vlog, ki jih želijo prevzeti prostovoljke in prostovoljci pri jezikovnem izobraževanju priseljencev, je namreč v največji meri odvisna izbira vsebin in poudarkov za njihovo usposabljanje. Naj poudarimo, da se posamezne vloge lahko tudi prekrivajo.

1. Jezikovni pomočnik (pomoč učiteljici oz. učitelju)

Zagotavlja dodatno pomoč v (jezikovni) učilnici. Prostovoljka ali prostovoljec v tej vlogi neposredno sodelujeta z učiteljico oz. učiteljem (v formalnem izobraževanju); ta usmerja njuno delo z odraslimi priseljenci.

Primeri dejavnosti: utrjevanje jezikovnega znanja, pomoč pri skupinskem delu ali delu v parih, pomoč pri diferenciaciji v skupini.

Ali: »Z učiteljico se učimo sistematično, s prostovoljci pa se pogovarjamo, ponavljamo in igramo igre. Pomembno se mi zdi, da učitelj in prostovoljci sodelujejo.«

2. Jezikovni inštruktor (pomoč pri utrjevanju naučenega)

Pomaga pri utrjevanju naučenega (individualno ali v skupini), **poudarek je na govornem sporazumevanju.** Delo prostovoljke oz. prostovoljca je koordinirano, lahko pa ga usmerja tudi poklicna učiteljica ali učitelj. Prostovoljec in priseljenec se lahko srečujeta na domu učečega se, v javnih prostorih, prostorih delodajalca, lokalne skupnosti itd.

Primeri dejavnosti: pomoč pri domačih nalogah, učna pomoč, igranje vlog, konverzacija, jezikovne igre.

Fatima o koristi utrjevanja znanja: »Ker je tečaj v azilnem domu samo enkrat na teden in vmes vse pozabimo, je dobro, da s prostovoljci vadimo in ponavljamo. Zame je tudi pomembno, da me ves čas popravljajo.«

3. Jezikovni prijatelj (zagotavljanje priložnosti za družbeno vključevanje)

Glavni poudarek te vloge je **družbena podpora priseljencem in priseljenkam na njihovi poti**, cilj pa je skozi dejavnosti v skupnosti posameznike opolnomočiti, da bodo v svojem novem vsakdanjiku samostojni. Delo prostovoljke oz. prostovoljca je koordinirano, prostovoljec in učeči se pa se srečujeta na domu učečega se, v javnih prostorih, v prostorih delodajalca ali lokalne skupnosti. Na delovnem mestu lahko prostovoljec pomaga sodelavcu pri razumevanju delovnega procesa ali zdravstvenih in varnostnih navodil, se z njim družijo na malici ali se z njim udeležijo družabnih dogodkov v podjetju.

Primeri dejavnosti: razlaga postopkov in vsakodnevnih opravil, spremljanje učečega se pri (jezikovnih) opravilih v lokalnem okolju, skupna udeležba na družabnih dogodkih; deluje kot referenčna točka.

Maria o pomenu podpore pri družbenem vključevanju: »Prej sem bila tako osamljena, zdaj pa se vsak teden srečam s svojo prostovoljko.«

4. Jezikovni zastopnik¹

Ozavešča o (dodani) vrednosti, ki jo priseljenci in priseljenke prinašajo skupnosti sprejema. Kot predstavnik lokalne skupnosti zagotavlja boljše učne priložnosti oz. odpira možnosti zanje ter odrasle priseljence in priseljenke spodbuja, da jih čim boljše izkoristijo za izboljšanje svojega jezikovnega znanja. To delo običajno ni koordinirano, a sodelovanje s koordinatorjem povečuje učinkovitost prostovoljskega dela.

Jezikovni zastopnik je lahko na eni strani zelo pomemben za organizacije, ki sicer delajo s priseljenci in priseljenkami, a ne na področju jezikovnega izobraževanja (npr. zdravstvene in socialne ustanove, knjižnice, občinske službe, bolnišnice, vrtci in šole ter nevladne organizacije), na drugi strani pa za priseljence in priseljenke. Vsi v naštetih organizacijah lahko spodbujajo jezikovno izobraževanje priseljencev in priseljenk v okviru svoje (vsakodneвне) interakcije z njimi.

Primeri dejavnosti: obveščanje priseljencev in priseljenk o jezikovnih tečajih, spodbujanje k sodelovanju pri različnih jezikovnih dejavnostih, kot je npr. tečaj konverzacije, promoviranje prednosti jezikovnega izobraževanja in zavzemanje za zagotavljanje različnih možnosti jezikovnega izobraževanja.

Janet (medicinska sestra): »Komunikacija s pacienti je lahko zelo zahtevna, zdaj pa vem, kam jih lahko usmerim, da bodo dobili jezikovno pomoč.«

V projektu VIME smo za prostovoljke in prostovoljce, ki želijo pomagati pri jezikovnem izobraževanju odraslih priseljencev in priseljenk, razvili tri module usposabljanja, ki jim bodo omogočili bolje razumeti sporazumevalne potrebe učečih se in pomagati pri njihovem uresničevanju.

¹ Slovenski moduli v projektu VIME za vlogo jezikovnega zastopnika ne usposablajo.

Koristi za prostovoljce in širšo skupnost

Prostovoljke in prostovoljci pri svojem delu pridobivajo znanje o skupnosti priseljencev in priseljenk ter do njih razvijajo bolj pozitiven odnos, v svoji skupnosti pa opravljajo posredniško vlogo med skupnostjo sprejema in priseljenko skupnostjo. Več ko je posameznikov, ki priseljence in priseljenke spoznavajo skozi prostovoljstvo, bolj pozitivna je njihova podoba v javnosti.

Alenka o svojem prostovoljskem delu: »Dodana vrednost mojega dela je, da se s priseljencem srečujem zelo osebno, kot človek s človekom. Znanje jezika je zame odnos: s človekom, kulturo ...«

Kako vključiti prostovoljce v jezikovno izobraževanje priseljencev in kako delati z njimi?

V projektu VIME smo razvili različna gradiva in pripravili smernice za vse, ki vključujete prostovoljke in prostovoljce v jezikovno izobraževanje priseljenk in priseljencev ali jih vanj želite vključiti. Pri tem se nam zdi zelo pomembno jasno opredeliti vloge, ki jih imajo na področju jezikovnega izobraževanja priseljencev poklicne učiteljice in učitelji ter prostovoljke in prostovoljci, jih razmejiti in njihovo (skupno) delo učinkovito koordinirati.

Obiščite našo spletno stran: www.langaugevolunteers.com

1. Zakaj vključiti prostovoljce v jezikovno izobraževanje priseljenk in priseljencev

Na naši spletni strani si lahko ogledate okvir, ki prikazuje načine vključevanja prostovoljk in prostovoljcev v jezikovno izobraževanje priseljenk in priseljencev ter tipične prostovoljske vloge.

2. Izbira prostovoljcev in njihovo povezovanje s priseljenci

Za ustrezno izbiro oz. profiliranje prostovoljcev in njihovo učinkovito povezovanje s priseljenci vam priporočamo uporabo vprašalnika VIME za prostovoljce in vprašalnika VIME za priseljence.

3. Usposabljanje prostovoljcev

V treh modulih usposabljanja udeleženke in udeleženci

1. razmišljajo o tem, kako se učimo jezik, in dobijo informacije o jezikovni politiki v RS,
2. pridobijo temeljna znanja za pomoč pri (individualnem ali skupinskem) učenju jezika,
3. preizkusijo nekatere učne metode in jezikovne igre ter dobijo informacije o učnih gradivih.

Orodja VIME vključujejo:

- model vlog, ki jih prostovoljci in prostovoljke lahko imajo v jezikovnem izobraževanju odraslih priseljenk in priseljencev
- vprašalnika za priseljence in priseljenke ter prostovoljce in prostovoljke
- module usposabljanja prostovoljk in prostovoljcev
- smernice za poklicne učitelje in učiteljice
- priporočila za odločevalce v jezikovni politiki

Vsa gradiva so na voljo na spletni strani www.languagevolunteers.com

Gradiva VIME so plod sodelovanja partnerjev v projektu in odražajo izključno njihovo mnenje. Evropska komisija, ki je projekt VIME sofinancirala, ne odgovarja za njihovo vsebino ali nadaljnjo uporabo rezultatov projekta.

Partnerji v projektu VIME:

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

